

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний Інститут
Кафедра публічного та приватного права**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор інституту
_____ **Олексій ХОВПУН**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ РИМСЬКОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА»**

(назва навчальної дисципліни)

освітній рівень **Бакалавр**
(назва освітнього рівня)

галузь знань **08 Право**
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність
(спеціалізація) **081 Право**
(код і назва спеціальності (або спеціалізації))

освітня
програма **Право**
(назва освітньої програми)

тип дисципліни **обов'язкова**
(обов'язкова / вибіркова)

Київ – 2021 рік

Розробники: к.ю.н., доцент К.В. Бортняк, доцент кафедри публічного та приватного права Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного та приватного права

Протокол від
Протокол №1 від 31 серпня 2021 року

Завідувач кафедри публічного
та приватного

права

В.Ю. Швачка

© ТНУ імені В.І. Вернадського
Бортняк К.В. 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>	<i>Розподіл годин за навчальним планом</i>
--------------------------------	--

Кількість кредитів:	4	Вид занять	Форма навчання	
Загальна кількість годин:	120		Денна	Заочна
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	1	Лекції:	30	8
Семестр:	2	Практичні заняття:	-	-
Тижневе навантаження (год.):		Лабораторні заняття:	-	-
аудиторне:	2	Семінарські заняття:	22	6
самостійна робота:		Самостійна робота:	68	106
Форма підсумкового контролю:	Екзамен	Консультації:	2	2
Мова навчання:	Українська	Індивідуальні заняття:	-	-

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати на кафедрі публічного та приватного права, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою kaf_ppr@tnu.edu.ua.

2. Програма навчальної дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

Препозит:	Постпозит
Теорія держави і права	Цивільне право
Історія держави і права зарубіжних країн	Цивільний процес
Логіка для юристів	Кримінальне право
Філософія права	Міжнародне приватне право

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення з історією виникнення і розвитку римського приватного права, його джерелами, змістом, історичним і сучасним значенням. «Римське приватне право» є дисципліною, яка закладає не тільки основи правової культури, а й юриспруденції загалом, дає знання про історію становлення та розвитку багатьох інститутів сучасного права.

**Очікувані програмні результати навчання за дисципліною
(за Освітньою програмою):**

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

ПРН 19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

ПРН 20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

**Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі
вивчення дисципліни**

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/ навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Загальні компетентності (ЗК)				
ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ПРН 3	ПРН 8	ПРН 3	ПРН20
ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ПРН 8	ПРН 20	ПРН3	ПРН 19
ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ПРН19	ПРН19	ПРН 3	ПРН 8
ЗК13. Здатність зберігати та	ПРН 20	ПРН 8	ПРН 3	ПРН 3

примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій				
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)				
СК 2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів	ПРН 3	ПРН 19	ПРН 20	ПРН 8
СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.	ПРН 3	ПРН19	ПРН 20	ПРН 8

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття, структура та історичне значення римського приватного права

1. Поняття та предмет римського приватного права.
2. Структура римського права та його основні системи.
3. Етапи розвитку Римської держави і права.
4. Рецепція римського права.

Тема 2. Джерела римського приватного права

1. Поняття та види джерел римського приватного права.
2. Форми діяльності юристів у Стародавньому Римі.
3. Кодифікація римського права.

Тема 3. Особи у римському приватному праві

1. Поняття особи. Правоздатність та дієздатність осіб.
2. Правове становище римських громадян.

3. Правове становище латинів, перегринів, вільновідпущеників та колонів.
4. Правове становище рабів.
5. Юридична особа в римському приватному праві.

Тема 4. Сімейний статус фізичної особи

1. Римська сім'я. Агнатське та когнатське споріднення.
2. Шлюб.
3. Правовідносини подружжя.
4. Правовідносини батьків і дітей.

Тема 5. Захист цивільних прав. Позови

1. Форми захисту прав.
2. Види римського цивільного процесу
3. Поняття і види позовів.
4. Позовна давність.
5. Спеціальні засоби преторського захисту.

Тема 6. Речі та речові права: загальні положення

1. Поняття та класифікація речей у римському праві.
2. Співвідношення понять товар і річ. Поняття майна.
3. Поняття, загальна характеристика та види речових прав.

Тема 7. Володіння

1. Загальне вчення про володіння у Стародавньому Римі.
2. Виникнення і припинення володіння (посідання).
3. Види володіння.
4. Захист володіння.

Тема 8. Право власності

1. Поняття права власності.
2. Види права власності.
3. Спільна власність.
4. Способи набуття права власності.
5. Обмеження права власності.
6. Припинення права власності.
7. Захист права власності.

Тема 9. Права на чужі речі

1. Поняття та види прав на чужі речі.
2. Сервітут (право обмеженого користування чужим майном).
3. Емфітевзис (право користування чужою земельною ділянкою сільськогосподарського призначення).
4. Суперфіцій (право користування чужою земельною ділянкою для забудови в межах населеного пункту).
5. Заставне право.

Тема 10. Загальні положення про зобов'язання

1. Поняття та загальна характеристика зобов'язання.
2. Види зобов'язань.
3. Сторони у зобов'язанні.
4. Підстави виникнення зобов'язання.
5. Зміст зобов'язання.
6. Виконання зобов'язання.
7. Припинення зобов'язання.

Тема 11. Договори: загальні положення

1. Поняття і види договорів у Стародавньому Римі.
2. Зміст договору.
3. Умови дійсності договорів.
4. Укладення договорів.

Тема 12. Окремі види договірних зобов'язань

1. Вербальні контракти.
2. Літеральні контракти.
3. Консенсуальні контракти.
4. Реальні контракти.
5. Безіменні контракти.

Тема 13. Позадовісні зобов'язання

1. Квазіконтракти.
2. Становлення поняття та загальна характеристика зобов'язань із деліктів.
3. Класифікація зобов'язань із деліктів.
4. Квазіделікти.

Тема 14. Спадкове право

1. Поняття і види порядків спадкування.
2. Спадкування за заповітом.
3. Спадкування за законом.
4. Прийняття спадщини.
5. Легати та фідеїкоміси.
6. Захист спадкових прав

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

ДЕННА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
		Л	п/л аб.	се м.	с. р.
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Загальна частина римського приватного права					
Тема 1. Поняття, структура та історичне значення римського приватного права	8	2		1	5
Тема 2. Джерела римського приватного права	8	2		1	5
Тема 3. Особи у римському приватному праві	10	4		2	4
Тема 4. Сімейний статус фізичної особи	8	2		2	4
Тема 5. Захист цивільних прав. Позови	8	2		2	4
Розділ 2. Особлива частина римського приватного права					
Тема 1. Речі та речові права: загальні положення	8	2		2	4
Тема 2. Володіння	10	2		1	7
Тема 3. Право власності	10	2		1	7
Тема 4. Права на чужі речі	8	2		2	4
Тема 5. Загальні положення про зобов'язання	8	2		2	4
Тема 6. Договори	8	2		1	5
Тема 7. Окремі види договірних зобов'язань	8	2		1	5
Тема 8. Позадовірні зобов'язання	8	2		2	4
Тема 9. Спадкове право	10	2		2	6
Консультація					
Екзамен					
Усього годин	120	30	0	22	68

ЗАОЧНА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
Л		п/л аб.	се м.	с. р.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Загальна частина римського приватного права					
Тема 1. Поняття, структура та історичне значення римського приватного права	10	2		2	6
Тема 2. Джерела римського приватного права	6				6
Тема 3. Особи у римському приватному праві	10	2			8
Тема 4. Сімейний статус фізичної особи	8				8
Тема 5. Захист цивільних прав. Позови	8				8
Розділ 2. Особлива частина римського приватного права					
Тема 1. Речі та речові права: загальні положення	10	2		2	6
Тема 2. Володіння	8				8
Тема 3. Право власності	8				8
Тема 4. Права на чужі речі	8				8
Тема 5. Загальні положення про зобов'язання	10	2		2	6
Тема 6. Договори	8				8
Тема 7. Окремі види договірних зобов'язань	8				8
Тема 8. Позадовірні зобов'язання	8				8
Тема 9. Спадкове право	10				10
Консультація					
Екзамен	-				
Усього годин	120	8	0	6	106

4. Організація самостійної роботи студентів

На самостійну роботу здобувачів вищої освіти виноситься:

- частина теоретичного матеріалу, менш складного за змістом;
- практичні роботи, що не потребують безпосереднього керівництва викладача.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти забезпечується системою навчально- методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни "Основи римського приватного права":

- основна література (підручник, конспект лекцій викладача, навчальні та методичні посібники);
- додаткова література (наукова, фахова, монографічна, періодична);
- методичні матеріали (методичні рекомендації щодо виконання самостійної роботи здобувачами вищої освіти).

Самостійна робота над засвоєнням навчального матеріалу з дисципліни "Основи римського приватного права" може виконуватись у бібліотеці, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також у домашніх умовах.

4.1. Підготовка до семінарських та практичних (лабораторних) занять

Підготовка до семінарських та практичних (лабораторних) занять здобувачів вищої освіти забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни:

- основна література (підручник, конспект лекцій викладача, навчальні та методичні посібники);
- додаткова література (наукова, фахова, монографічна, періодична);
- методичні матеріали (методичні рекомендації щодо виконання до підготовки до семінарських та практичних (лабораторних) занять роботи здобувачам вищої освіти).

4.2. Матеріали для самоконтролю

При самостійному опрацюванні навчального матеріалу велике значення для здобувача вищої освіти має навчально-методичний пакет, зміст якого передбачає:

- навчальну програму з навчальної дисципліни чітким визначенням змісту і об'єму аудиторної і позааудиторної навчальної роботи;
- конспект лекцій, опорний конспект;
- основні поради здобувачам вищої освіти щодо вивчення конкретної дисципліни (у письмовій формі) з вимогами до оцінки знань з даної дисципліни;
- методичні рекомендації щодо вивчення окремих тем чи набуття практичних навичок;
- перелік тем курсових робіт (проектів);
- перелік питань, що виносяться на семінарські заняття;
- підбірка контрольних завдань, запитань, тестів для самоперевірки;
- перелік літератури;
- робочий зошит (звіт) з виконання самостійної роботи.
-

4.3. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання (ІЗ) з дисципліни "Основи римського приватного права" виконуються самостійно кожним студентом на основі вільного вибору теми завдання. ІЗ охоплює усі основні теми дисципліни. Метою виконання ІЗ є поглиблення знань студентів у тих темах курсу, що найменш розглядаються у лекційних і практичних заняттях. При виконанні та оформленні ІЗ студент може використати комп'ютерну техніку, інформацію з Інтернету, статистичний, довідковий та інші необхідні матеріали.

Завдання для самостійного вибору студентом:

- виступ на студентській або іншій науковій конференції, круглому столі з науковою доповіддю (повідомленням) в межах тематики навчальної дисципліни;
- підготовка студентської наукової роботи в межах тематики програми

з навчальної дисципліни для участі її у всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;

- публікація 2-х тез наукових доповідей з тематики навчальної дисципліни у матеріалах наукових конференцій;

- публікація 1 статті в науковому виданні в межах тематики програми навчальної дисципліни;

- тематичне узагальнення правозастосовної практики у сфері, що досліджується в ході вивчення навчальної дисципліни;

- підготовка і написання реферату за однією з рекомендованих кафедрою тем в рамках навчальної дисципліни;

- підготовка презентації за заданою викладачем темою курсу, представлення її за допомогою технічних засобів;

- складання задач по темам курсу на основі практичних ситуацій (не менше 3-х задач);

- підготовка невеликої (не більше 5-10 - ти хв.) наукової доповіді в межах тематики програми навчальної дисципліни, її презентація на практичному занятті в рамках вивчення поточної теми;

- пошук та підготовка довідкової інформації за визначеною викладачем темою навчального курсу;

- анотування наукової періодичної літератури (наукових статей, тез тощо);

- відвідування наукових, науково-практичних конференцій, круглих столів та інших заходів, пов'язаних з навчальною дисципліною, складання звіту про них.

Орієнтовний перелік тем індивідуальних завдань

Підготувати письмову доповідь (есе), реферат на одну із поданих тем:

1. Значення римської юриспруденції для формування і розвитку права.
2. Вплив римського права на становлення цивільного законодавства сучасних правових систем.
3. Кодифікація Юстиніана: історичне значення.
4. Історичні етапи розвитку судочинства у Стародавньому Римі.
5. Приватні корпорації у Стародавньому Римі.
6. Структура римського права та його основні системи.
7. Види джерел римського приватного права.
8. Кодифікація римського права.
9. Види позовів у Стародавньому Римі.
10. Юридична особа в римському приватному праві.
11. Поняття речового і зобов'язального права.
12. Формування поняття про право власності у Стародавньому Римі.
13. Заставне право в Стародавньому Римі.
14. Квazіконтракти в Стародавньому Римі.
15. Основні етапи розвитку римського спадкового права.
16. Поняття та класифікація речей у римському праві.
17. Способи набуття права власності.

18. Підстави виникнення зобов'язання.
19. Поняття та види договорів у Стародавньому Римі.
20. Поняття і види порядків спадкування у Стародавньому Римі.

4.4. Перелік питань для підготовки до підсумкового контролю

1. Поняття і структура римського права.
2. Основні системи римського приватного права.
3. Поняття та предмет римського приватного права.
4. Принципи римського приватного права
5. Етапи розвитку римського приватного права.
6. Поняття і типи рецепції римського права.
7. Форми і види рецепції римського права.
8. Роль римського приватного права у виникненні й розвитку правових систем у країнах Європи.
9. Етапи західноєвропейської рецепції римського права.
10. Поняття та загальна характеристика джерел римського приватного права.
11. Види джерел римського приватного права.
12. Звичаї в Стародавньому Римі.
13. Закони в Стародавньому Римі. Закони XII таблиць як збірник звичаєвого права.
14. Постанови народних зборів у республіканський період.
15. Сенатусконсульти (senatus consulta) періоду принципату.
16. Форми діяльності юристів у Стародавньому Римі.
17. Право цивільне і право преторське.
18. Римські магістрати і значення їх едиктів для вироблення нової системи права.
19. Імператорські конституції, їх види та кодифікація.
20. Кодифікація Юстиніана.
21. Поняття особи у римському праві.
22. Поняття та історичні особливості правоздатності особи в Стародавньому Римі.
23. Стан свободи (status libertatis), стан громадянства (status civitatis) і сімейний стан (status familiae) особи в Стародавньому Римі.
24. Виникнення, припинення та обмеження правоздатності особи в Стародавньому Римі.
25. Дієздатність особи в Стародавньому Римі.
26. Опіка та піклування в Стародавньому Римі.
27. Римське громадянство (виникнення, набуття, припинення).
28. Правове становище римських громадян.
29. Правове становище латинів.
30. Правове становище перегринів.
31. Правове становище вільновідпущеників.
32. Правове становище колонів.
33. Правове становище рабів.

34. Юридична особа в римському приватному праві.
35. Представництво в римському приватному праві.
36. Римська сім'я, її історичний розвиток.
37. Агнатське споріднення.
38. Когнатське споріднення.
39. Шлюб у Стародавньому Римі, його історичний розвиток.
40. Шлюб із чоловічою владою (cum manu).
41. Шлюб без чоловічої влади (sine manu).
42. Конкубінат.
43. Укладання і припинення шлюбу в Стародавньому Римі.
44. Правовідносини подружжя у Стародавньому Римі.
45. Придане (dos).
46. Правовідносини батьків і дітей у Стародавньому Римі.

Еманципація.

47. Форми захисту прав у Стародавньому Римі: загальна характеристика.
48. Приватна саморозправа.
49. Поняття і види римського цивільного процесу.
50. Легісакційний процес.
51. Формулярний процес.
52. Екстраординарний процес.
53. Поняття і види позовів.
54. Речовий позов (actio in rem) та особистий позов (actio in personam).
55. Позовна давність.
56. Спеціальні засоби преторського захисту.
57. Поняття та класифікація речей у римському праві.
58. Поділ речей на манциповані (res mancipi) і неманциповані (res nec mancipi).
59. Поняття, загальна характеристика та види речових прав.
60. Інститут володіння: правова природа та формування у Стародавньому Римі.
61. Виникнення і припинення володіння (посідання).
62. Види володіння.
63. Захист володіння.
64. Співвідношення володіння та права власності.
65. Поняття права власності, його формування у Стародавньому Римі.
66. Види права власності.
67. Спільна власність
68. Способи набуття права власності
69. Обмеження права власності.
70. Припинення права власності.
71. Захист права власності: загальна характеристика
72. Віндикаційний позов.

73. Поняття та види прав на чужі речі.
74. Сервітут.
75. Земельні сервітути.
76. Особисті сервітути.
77. Емфітевзис.
78. Суперфіцій.
79. Завтавне право.
80. Поняття зобов'язання. Відмінність речового та зобов'язального права.
 81. Види зобов'язань.
 82. Сторони у зобов'язанні.
 83. Множинність осіб у зобов'язанні.
 84. Підстави виникнення зобов'язання.
 85. Зміст зобов'язання.
 86. Виконання зобов'язання.
 87. Забезпечення виконання зобов'язання.
 88. Наслідки невиконання зобов'язання.
 89. Вина в римському праві.
 90. Припинення зобов'язання.
 91. Поняття і правова природа договорів.
 92. Види договорів у римському праві.
 93. Консенсуальні контракти.
 94. Зміст договору.
 95. Умови дійсності договорів.
 96. Вільне волевиявлення сторін договору як умова його дійсності.
 97. Вербальні контракти.
 98. Укладення договорів.
 99. Стипуляція.
 100. Літеральні контракти.
 101. Синграф і хірограф.
 102. Договір купівлі- продажу.
 103. Договір найму.
 104. Договір доручення.
 105. Реальні контракти.
 106. Дооговір позики (*mutuum*) та договір позички (*commodatum*).
 106. Безіменні контракти.
 107. Пакти.
 108. Квазіконтракти.
 109. Ведення чужих справ без доручення (*negotiorum gestio*).
 110. Становлення поняття та загальна характеристика зобов'язань із деліктів.
 111. Види деліктних зобов'язань.
 112. Квазіделікти.
 113. Поняття спадкового права, основні етапи його розвитку в Стародавньому Римі.

114. Види порядків спадкування.
115. Спадкування за заповітом.
116. Спадкування за законом.
117. Прийняття спадщини.
118. Легати та фідейкоміси.
119. Захист спадкових прав.

5. Критерії та система оцінювання результатів навчання

Оцінювання семінарських занять, у тому числі самостійної роботи, розроблено таким чином, що дає можливість здобувачу вищої освіти у підсумку отримати максимальну кількість балів (від 0 до 100) за поточний контроль.

За умови, отримання за поточний контроль 60 балів і вище, за бажанням здобувачів вищої освіти, даний бал зараховується як оцінка за екзамен із навчальної дисципліни.

Здобувач вищої освіти має право підвищити бал шляхом здачі екзамену. Здобувач вищої освіти, який за поточний контроль набрав 59 балів і нижче здає екзамен із навчальної дисципліни. Якщо здобувач вищої освіти не здав пропущені без поважних причин теми, до складання екзамену не допускається.

Підсумковою формою контролю якості отриманих знань є екзамен. Екзамен може проводитися в усній і письмовій формі і передбачає відповідь на три теоретичних питання.

5.1. Політика курсу

Студенту забороняється під час виконання аудиторних і самостійних завдань:

- списування, використання шпаргалок та інших незаконних способів отримання інформації з метою допомоги собі та будь-кому іншому;
- плагіат, тобто крадіжку й видачу за власні результати будь-чиїх ідей або висновків, представлення відповідної роботи (проекту, презентації, реферату, есе та ін.);
- інші форми недостойної академічної поведінки.

У випадку порушення вищеперелічених правил академічної доброчесності викладач не приймає завдання до перевірки і не виставляє оцінку по темі.

5.2. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Дані критерії призначені для використання при оцінці знань студентів на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи та індивідуальних науково-дослідних завдань, поточного та рубіжного контролю.

Поточний контроль складається із контролю активності здобувачів

вищої освіти; усного та письмового опитування.

Контроль активності студентів передбачає:

- а) письмовий контроль (за рішення практичних завдань) - 0 - 3 бали;
- б) усна відповідь з питань семінарів - 0 - 4 бали;
- в) блищопитування - 0 - 1 бал;
- г) змістовні доповнення під час обговорення питань семінарів - 1-2 бали;
- д) підготовка та презентація реферату - 2 - 3 бали; є) складання комплексного кросворду - 1 - 3 бали; з) складання тематичних тестів - 2 - 4 бали;
- ж) виконання індивідуального дослідного завдання - 2-5 балів.

Здобувач вищої освіти додатково отримує 5 балів у разі виконання всіх наступних умов: 75 % відвідування занять; відсутності незадовільних оцінок за усні відповіді; наявності хоча б однієї усної відповіді, оціненої позитивно.

Письмовий контроль для отримання заліку здійснюється шляхом виконання тестових завдань. За результатами виконання тестового завдання здобувач вищої освіти може отримати від 0 до 40 балів. У разі використання недозволених джерел і підказок здобувач вищої освіти отримує 0 балів.

Критерії оцінювання доводяться до здобувачів вищої освіти перед складанням екзамену (заліку).

Запам'ятайте: якщо з поважних причин здобувач вищої освіти протягом семестру не набрав 60 балів із 100:

- з поважних причин - він має право звернутись до викладача і виконати відповідні контрольні завдання протягом семестру, але не пізніше, ніж за тиждень до початку екзаменаційної сесії, та у разі їх виконання буде допущений до складання екзамену (заліку);
- без поважних причин - він не допускається до складання заліку. Порядок складання визначає викладач.

Підсумковий контроль: здійснюється в формі екзамену.

5.3. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79	добре	C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

6.Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

Технічні засоби: пристрої збереження та обробки інформації (ПК, ноутбук, планшет, тощо). Програмне забезпечення: Mac OS X, Microsoft (Word, Excel, PowerPoint).

7.Рекомендовані джерела

Основна література:

1. Римське приватне право: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Є. М. Орач, Б. Й. Тищик. Київ: Ін Юре, 2016. 392 с.
2. Римське право: підручник. О. А. Підпригора, Є. О. Харитонов. 3-тє вид. Київ: ЮрінкомІнтер, 2015. 528 с.
3. Бартошек М. Римское право. Понятие, термины, определения. Москва: Юрид. лит. 2016. 412 с.
4. Бостан Л. М., Бостан С. К. Історія держави і права зарубіжних країн: навч. посіб. Вид 2-ге., переробл. і допов. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 736 с.
5. Грубінко А. В. Історія держави і права зарубіжних країн : навч. посіб. Тернопіль, 2014. 656 с.
6. Історія держави і права зарубіжних країн. Довідник / за ред. Ю. В. Цветкової. Київ : Інтерсервіс, 2018. 98 с.
7. Історія держави і права зарубіжних країн. Новітній час (1918 р. – початок ХХІ ст.) : навч. посіб. / Б. Й. Тищик та ін. Львів : Світ, 2016. 718 с.
8. Шаркова І. М. Принцип добросовісності в римському приватному праві : історія та сучасність : монографія Київ : КНЕУ, 2011. 246 с.
9. Гетьман-Павлова И. В. Практикум по римскому праву. Москва: Юрид. лит., 2017. 324 с.
10. Дождев Д. В. Римское частное право: учебник для вузов. Москва: Норма, 2016. 268 с.
11. Иванов А. А. Римське право: учеб. пособие. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2018. 415 с.
12. Макеев В. В., Головки А. Г. Римское частное право. Ростов-на-Дону, 2016. 328 с.
13. Макарчук В. С. Основи римського приватного права. Київ: Атика, 2014. 362 с.
14. Омелянович С. С. Римское гражданское право. Харьков: Основы, 2016. 412 с.
15. Орач Е. М., Тищик В. И. Основи римського приватного права. Київ: ЮРІНКОМ, 2018.
16. Основи римського приватного права: підручник В. І. Борисова, Л. М. Домашенко та ін.; за заг. ред. В. І. Борисової та Л. М. Баранової. Харків: Право, 2015. 284 с.
17. Скрипилёв Е. А. Основы римского права. Конспект лекций. 4-изд. Москва :Ось, 2015.

Додаткова література:

1. Актуальні проблеми держави та права. Збірник наукових праць з римського права. Випуск 13. Одеса: Юридична література, 2015. 324 с.
2. Блохина О. Ю., Гуцириєв Х. С., Сальников В. П., Ченцов Н. В. Основы римского частного права. СПб, 2016.
3. Підпригора О. А., Харитонов Е. О. Римське право. Підручник. Київ: ЮрінкомІнтер, 2017. 462 с.
4. Подопригора А. А. Основы римского гражданского права. Київ: Вища школа, 2015. 286 с.
5. Подопригора А. А., Харитонов Е. О. Римское право в Украине: перспективы III тысячелетия. Юридический вестник. 2019. № 4. С. 109-111.
6. Підпригора О., Харитонов Е. Римське право як підґрунтя юридичної освіти. Право України. 2019. № 1. С. 117-120.
7. Макарчук В. С. Основы римського приватного права. Навчальний посібник. Київ: Атіка, 2016. 314 с.
8. Theoretical and practical aspects of modern jurisprudence development the experience of European countries for Ukraine : collective monograf / K.V. Bortnyak. Etc. – Lviv-Torun : Liha-Pres, 2019. – 372 s.
9. The balance interests of state and civil society as a determinant of the democratic political development of Central and Eastern Europe countries. Bortnyak K. V. CUESTIONES POLITICAS. UNIVERSIDAD ZULIA, BOLIVARIAN REPUBLIC OF VENEZUELA. (Social Sciences) Індексуюється в Web of Science в категорії: Emerging Sources Citation Index (ESCI), що входить в Web of Science Core Collection. ISSN: 0798-1406 / 2542-3185. Vol. 39 Núm. 70 (2021). Pp. 407-425.

Інформаційні ресурси в Інтернеті :

1. www.gumer.info
2. www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pravo
3. www.right777.ru/rimpravo.html
4. www.law.edu.ru/doc/document
5. www.civil.consultant.ru/elib/
6. www.stydents.net/forumdisplay